



Taith  
Gerdded  
Gylchol

# Sain Ffagan

## Taith Gerdded Gylchol

*Cefn gwlad, hanes a bywyd gwyllt ar eich stepen drws...*



Prifddinas Falch



Un o fentrau  
Llywodraeth Cymru  
Welsh Government  
Initiative



OUTDOOR Cardiff  
AWYR AGORED Caerdydd



Cyngor Cefn Gwlad Cymru  
Countryside Council for Wales



## DILYNWCH GOD Y CERDDWYR

- Gochelwch rhag pob perygl o dân
- Caewch bob giât
- Cadwch gŵn o dan reolaeth lem
- Arhoswch ar y llwybrau cyhoeddus a'r tir fferm
- Defnyddiwch gatieu a chamfâu i groesi ffensys, gwrychoedd a waliau
- Ewch â'ch sbwriel adref gyda chi
- Gwarchodwch fywyd gwyllt yn blanhigion ac anifeiliaid



## Cyrraedd yno

**Ar droed / seiclo:** ar hyd Castle Hill, Llwybr Elái o'r de-ddwyrain, Michaelston Road o'r gorllewin ac o PROW13 i'r gogledd o'r groesfan wastad o Goedwig Fawr Plymouth (ar droed yn unig).

**Ar Fws:** - Gellir dod o hyd i fanylion gwasanaethau ar [www.cardiffbus.co.uk](http://www.cardiffbus.co.uk)

**Mewn Car:** - mae cyfleusterau parcio cyfleus gerllaw yn yr Amgueddfa Hanes Genedlaethol am bris bychan.

## Manylion Cyswllt

Gellir dod o hyd i ffurflenni i'w lawrlwytho a gwybodaeth bellach am deithiau cerdded yng Nghaerdydd yn [www.caerdydd.gov.uk/cefnngwlad](http://www.caerdydd.gov.uk/cefnngwlad) <[www.cardiff.gov.uk/countryside](http://www.cardiff.gov.uk/countryside), neu drwy gysylltu â Thîm Cefn Gwlad Cyngor Caerdydd ar: Ffôn: 029 20873719 E-bost: [cefnngwlad@caerdydd.gov.uk](mailto:cefnngwlad@caerdydd.gov.uk)

Mae rhagor o wybodaeth am beth allwch ei wneud yn yr awyr agored yng Nghaerdydd ar gael o'r Wefan: [www.outdoorcardiff.com](http://www.outdoorcardiff.com), neu drwy gysylltu â Ffôn: 029 20785200 E-bost: [outdoor@caerdydd.gov.uk](mailto:outdoor@caerdydd.gov.uk)

Am unrhyw ymholiadau eraill/ materion ynghylch y daith gerdded cysylltwch â Thîm Hawliau Tramwy Cyhoeddus y Cyngor ar Ffôn 029 20785200 E-bost: [Highways@Caerdydd.gov.uk](mailto:Highways@Caerdydd.gov.uk)



*Cefn gwlad, hanes a bywyd gwyllt ar eich stepen drws...*

## About the walk

Walk distance: The circular walk is less than 2 miles in length (3km)

Time of Walk: Between ¾ and 1½ hours to complete.

Terrain: The route is largely flat with some very gentle slopes, and includes a kissing gate, and three stiles. Users should also note that the northern section of this route involves walking on a roadside verge. As such, normal respect for the highway should be applied at all times.

Route: Way-markers and red banding is posted throughout the walk route for walkers to follow. Please be aware that part of the walk route crosses farmland used for grazing stock.

Facilities: Refreshments and toilet facilities are conveniently located nearby at the National History Museum.

## Setting

The walk is set within the St Fagans Lowlands and Ely Valley which comprises attractive countryside close to the urban area.

It passes through a mosaic of farmland, mature planted woodland and a well managed hundred acre parkland estate associated with the St. Fagans National History Museum.

The museum includes the premier exhibit St. Fagans Castle, over forty well chosen examples of Welsh historic architecture, a farm, skills demonstrations and galleries with exhibitions of costume, daily life and farming implements.

## Biodiversity

The St. Fagans area is rich in biodiversity. The main habitats of interest are the River Ely, together with the numerous woodlands and ponds.

The river itself is a Site of Importance for Nature Conservation (SINC). Otters, Dippers, Kingfishers and Sand Martins are examples of some of the special creatures that use the river. It is also the Welsh stronghold of Monk's-Hood, a large poisonous plant with blue flowers.

The woodlands in the area are mainly Beech, where you can find ancient woodland ground flora under the trees. In the spring this includes carpets of Bluebells, Ramsons (wild garlic), Lesser Celandine and Wood Anemone.

The woodlands are also home to a number of bat species and a colony of Lesser Horseshoe bats live in the museum grounds.

St. Fagans is the Cardiff stronghold for Great Crested Newts. They lay their eggs in water and the adults spend most of their time in damp places on land. Smooth and Palmate Newts, Common Frogs, Toads, Grass Snakes and dragonflies can also be found in the area.

## Local interest

### The Battle of St Fagans

This circular walk encompasses the reported site of the Battle of St. Fagans dated, 8th May 1648.

Sources record that this last major battle of the Civil War saw 8,000 Royalists bearing down on a Parliamentary force of only 3000. After around two hours of cavalry charges and hand-to-hand combat the 'Royalist Rebels' were surrounded and the Parliamentarians victorious.

Whilst reports describing how the 'River Ely ran red with blood' may be an exaggeration, it is fair to say that this is a significant site of Civil War history within Wales.

# St. Fagans

## Circular Walk



Circular Walk

Taith Gerdded Gylchol

- St. Fagans Circular Walk
- The Battle of St. Fagans
- Ely Trail

## The Ely Trail

It is possible to access the Ely Trail from St. Fagans, on the southern side of Castle Hill. The trail is a generally flat mainly off-road, stone-dust / tarmac path suitable for cyclists and walkers. Although the trail is incomplete around the Canton section it is still possible to walk and cycle along the whole trail from St. Fagans to Cardiff Bay.

# Sain Ffagan

## Taith Gerdded Gylchol

- Taith Gerdded Gylchol Sain Ffagan
- Brwydr Sain Ffagan
- Llwybr Elái

Taith Gerdded Gylchol

## Llwybr Elái

Mae'n bosibl cael mynediad i Llwybr Elái o Sain Ffagan, ar ochr ddeheuol Castle Hill. Ar y cyfan mae'r daith yn un gwastad oddi ar y ffordd, ar lwybr llwch-cerrig/tarmac sy'n addas i feicwyr a cherddwyr. Er nad yw'r daith yn gyflawn o amgylch rhan Treganna, mae'n bosibl cerdded a seiclo ar hyd y daith gyfan o Sain Ffagan i Fae Caerdydd.

## Y Daith

Pellter y daith gerdded: Mae'r daith gylchol yn llai na 2 filltir o hyd (3km)

Amser i'w Chwblhau: Rhwng ¾ a 1½ awr i'w chwblhau.

Tirwedd: Mae'r daith yn un gwastad gan fwyaf gyda rhai llethrau rhwydd, giât mochyn a thair camfa. Dylai cerddwyr nodi hefyd bod y pwynt mwyaf gogleddol i'r daith hon yn cynnwys cerdded ar hyd llain ymyl y ffordd. Yn hyn o beth, dylid defnyddio'r rheolau arferol ar gyfer y briffordd bob amser.

Taith: Gall cerddwyr ddilyn trywydd y daith gydag arwyddion sy'n nodi'r ffordd a bandiau coch sydd wedi'u gosod ar hyd y daith. Mae rhan o'r llwybr yn croesi ffermdir a ddefnyddir ar gyfer da pori.

Cyfleusterau: Mae lluniaueth a chyfleusterau tai bach ar gael yn gyfnewid gerllaw yn yr Amgueddfa Werin.

## Lleoliad

Mae'r daith gerdded wedi'i lleoli yn Iseldiroedd Sain Ffagan a Dyffryn Elái sef llecyn gwledig braf gerllaw'r ardal ddinesig.

Mae'r daith yn mynd heibio tir ferm, coetir aeddfed ac ystâd can erw sy'n cael ei rheoli'n dda sy'n gysylltiedig ag Amgueddfa Werin Sain Ffagan.

Mae'r amgueddfa'n cynnwys Castell Sain Ffagan fel prif atyniad, a thros ddeugain enghraifft o bensaerniaeth hanesyddol Gymreig wedi'u dewis yn ofalus gan gynnwys fferm, arddangosiadau sgiliau ac orielau'n dangos gwsg, bywyd bob dydd ac offer fferm.

## Bioamrywiaeth

Mae ardal Sain Ffagan yn gyfoeth o fioamrywiaeth. Y prif gynefinoedd o ddiroedd yw Afon Elái, ynghyd â nifer o goetiroedd a phyllau.

Mae'r afon ei hun yn Safle o Bwysigrwydd ar gyfer Cadwraeth Natur (SoBCN). Mae'r Dwrgi, Trochwr, Glas y Dorlan a Gwennol y Glennydd ymhlith rhai o'r creaduriaid arbennig sy'n defnyddio'r afon. Dyma gadarnle Cwswll y Mynach yng Nghymru hefyd, sef planhigyn mawr gwenwynig â blodau glas.

Coed Ffawydd sy'n llunio'r coetiroedd lleol gan fwyaf ble y gallwch ddod o hyd i fflora maes hynafol y coetir o dan y coed. Yn y gwanwyn mae'r fflora'n cynnwys carpedi o Glychau'r Gog, Craff y Geifr (garleg gwyllt), Llygad Ebrill a Blodau'r Gwynnt.

Mae'r coetiroedd hefyd yn gartref i nifer o rywogaethau ystlum ac mae cytref o Ystlumod Pedol Lleiaf yn byw ar diroedd yr amgueddfa.

Sain Ffagan yw cadarnle Caerdydd i'r Fadfall Ddŵr Gribog. Mae'n dodwy ei hwyau yn y dŵr ac mae'r oedolion yn treulio'r rhan fwyaf o'u hamser mewn llefydd gwlyb ar y tir. Gellir hefyd gweld Madfall Dŵr Barfog, Broga Cyffredin, Llyffant, Neidr Lwyd a Gwas y Neidr yn yr ardal.

## O Ddiroedd Lleol

### Brwydr Sain Ffagan

Mae'r daith gylchol hon yn cynnwys maes y gad Brwydr Sain Ffagan dyddiedig 8fed o Fai 1648.

Mae ffynonellau'n cofnodi, y gwelwyd 8,000 o Frenhinwyr, yn y frwydr fawr olaf hon o'r Rhyfel Cartref, yn rhuthro ar 3000 aelod yn unig o lu'r Seneddwyr. Ar ôl rhyw ddwy awr o ymosodiadau o du'r marchfilwyr a brwydro bôn braich cafodd y 'Gwrthryfelwyr Brenhinol' eu hamgylchynu a bu'r Seneddwyr yn fuddugoliaethus.

Er efallai bod gor-ddweud yn yr adroddiadau sy'n disgrifio 'Afon Elái'n goch gan waed', mae'n deg dweud bod hwn yn safle arwyddocaol o ran hanes y Rhyfel Cartref yng Nghymru.

Countryside, history and wildlife on your doorstep...

Cefn gwlad, hanes a bywyd gwyllt ar eich stepen drws...

